

Til	Ledelsen NHO-S
Fra	Avdeling for kompetanse og innovasjon
Dato	19. mars 2020
Sak	Tiltak for lærlinger rammet av corona-situasjonen

Dette flaket beskriver NHO-felleskapets anbefalte tiltak for lærlinger rammet av corona-situasjonen. Forslagene er delt inn i to faser: Fase 1 handler om strakstiltak for situasjonen vi er i per 19.3.2020. Fase 2 beskriver tiltak når situasjonen stabiliserer seg, og handler om langsiktige tiltak.

Fase 1: strakstiltak for lærlinger rammet av corona-situasjonen fra mars – tentativ sommer 2020

Utfordring: Lærlinger imøtekommer ikke minstekrav til dagpenger ved permittering

Flere lærlinger imøtekommer ikke NAVs minstekrav for opptjeningsrett til dagpenger, selv ikke at kravet er senket (ned til 0.75G) med regjeringens krisepakke. Årsaken er kort opptjeningsstid og lav inntekt (lærlinglønn). Mange vil dermed ikke ha krav på dagpenger.

Forslag til tiltak:

- Staten gir fritak for minstekravet til opptjeningsgrunnlaget for dagpenger for alle lærlinger.

Oppdatering per 19.03.2020: I statens krisepakke står det: *For lærlinger som mister lærlingplassen i forbindelse med virusutbruddet skal inntektsgrunnlaget sikres på nivå med lærlinglønnen.* Dette gjelder permitterte lærlinger (kilde: udir.no). Det står ingenting om fritak fra minstekravet til opptjeningsgrunnlaget for lærlinger.

Utfordring: Lærlinger får ikke avviklet fag- eller svenneprøven eller tverrfaglig eksamen (3102 eksamen) våren 2020

Ved permittering, vil ikke lærlingene ha mulighet til å avvikle fag- eller svenneprøven i bedriften. Prøvenemndenes arbeid har også per 16.3.20 blitt innstilt for å hindre smitte da prøvenemndene reiser fra bedrift til bedrift. I flere av lærefagene, må lærlingene avlegge en tverrfaglig eksamen (3102 eksamen) før de kan gå opp til fag- eller svenneprøven. På grunn av corona-situasjonen, blir eksamen enten ikke avviklet eller utsatt. Konsekvensen er at lærlingene ikke oppnår sluttkompetanse.

Forslag til tiltak:

- Det offentlige stiller krav om at bedriftene må tilstrebe seg å ikke permittere lærlinger selv om faglig leder er permittert. Bedriftene må søke andre løsninger fremfor permittering som likevel sikrer en forsvarlig opplæring. Her kan opplæringskontorene spille en viktig rolle.
- Fylkeskommunen får dispensasjon fra forskrift til opplæringsloven om tidspunkt for avvikling av fag- eller svenneprøven slik at denne kan avvikles etter at lærekontrakten er over.

- Fylkeskommunen, sammen med lærebedriften og opplæringskontor, bør vurdere om lærlinger kan få gå opp til fag- eller svenneprøven tidligere enn planlagt, og utstedte fag- eller svennebrev før læretiden har utløpt.
- Fylkeskommunen, sammen med y-nemnden og lokalt næringsliv, må samarbeide om å lage et opplegg som gjør at lærlingen kan avvikle fag- eller svenneprøven, gjerne med bruk av digitale løsninger og/eller prøvestasjon og samarbeid med fagskolene.
- Fylkeskommunen arrangerer tverrfaglig eksamen flere ganger i 2020, og vurdere digitale løsninger.
- Lærebedriftene aksepterer lenger læretid, lærekontrakten forlenges, og lærebedriften mottar lærlingtilskudd frem til fag- eller svenneprøven kan avvikles. Statlige myndigheter må garantere for utbetaling av lærlingtilskudd for lærlinger som må utsette avvikling av fag- eller svenneprøven grunnet corona-situasjonen.
- Lærebedrifter oppfordres til å forlenge lærlingens arbeidskontrakt, som da jobber som ufaglært/assistent frem til avvikling av fag- eller svenneprøven.
- Fylkene må ta i bruk beredskapsplaner.

Utfordring: Lærlinger mister læreplassen og utdanningsløpet avbrytes eller utsettes

En permittering innebærer at utdanningsløpet til lærlingen utsettes. Bedriften skal strekke seg langt for å unngå at lærlingen permitteres, så lenge bedriften kan drive forsvarlig opplæring. Ifølge dom i Frostating lagmannsrett den 22.12.2014 er ikke opplæringskontorer og lærebedrifter pliktige til å forskyve læretiden. Flere bedrifter vil også måtte avvikle virksomhetene grunnet corona-situasjonen. Det innebærer at fylkeskommunene må forvente en stor pågang av lærlinger som har krav på opplæring i skole (Vg3 i skole). Lærlingene har en lovfestet rett til å fullføre utdanningsløpet.

Forslag til tiltak:

- Lærlinger må få forlenget læretiden tilsvarende tiden de permitteres, dette må gjelde for alle lærlingene.
- Fylkeskommunene må få dispensasjon fra forskrift til opplæringsloven som forplikter dem å tilby Vg3 i skole for lærlinger uten læreplass innen 1. september.
- Ekstra tilskudd til Vg3 i skole for å kunne gi mest mulig praksis ute i bedrifter der dette lar seg gjøre.

Utfordring: De som søker seg til videre utdanning kan bli hindret fra oppstart grunnet manglende fag- eller svenneprøve

Etter avvikling av fag- eller svenneprøve, er det flere som har planlagt å ta videre utdanningsløp høsten 2020, enten Vg4 påbygg til studiekompetanse eller høyere utdanning gjennom bruk av yrkesveien (Y-veien) hos institusjoner som tar inn studenter på bakgrunn av fag- eller svennebrev. Dersom avvikling av fag- eller svenneprøve blir utsatt, kan dette hindre søkerne til å starte videre utdanning.

Forslag til tiltak:

- Staten gir dispensasjon fra opplæringsloven slik at elever kan starte på Vg4 påbygg til studiekompetanse i påvente av avvikling av fag- eller svenneprøve som er utsatt grunnet corona-situasjonen, også for de som vil fylle 24 år.
- Institusjoner som tilbyr Y-veien, må vurdere at studenter kan starte utdanningen i påvente av avlagt fag- eller svenneprøve som har blitt utsatt grunnet corona-situasjonen.

Fase 2: Oppstart av nye lærekontrakter høsten 2020

Utfordring: Mangel på læreplasser og konsekvenser ved årets formidling

Flere lærebedrifter vil måtte avbryte inngåtte intensjonsavtaler, og mange vil ikke ha mulighet til å ta inn nye lærlinger høsten 2020. Dersom corona-situasjonen får langvarige konsekvenser utover 2020, vil vi vurdere flere tiltak.

Forslag til løsning:

- Staten må gi et stimuleringsstilskudd for å opprettholde lærlingeinntaket, eksempelvis kan det føre til at bedriftene kan ta inn en ekstra lærling.
- Kjøp av læreplasser fra det offentlige.
- Staten må gi ekstra lærlingstilskudd for utsatte bransjer som kan fjernes ved normalisering av situasjonen
- Stimuleringsstilskudd generelt for økt sysselsetting – bruk av krisepakker
- Fjerne arbeidsgiveravgiften for lærlinger
- Sette i gang stimuleringsiltak slik at fagarbeidere kan ta videreutdanning slik at bedriftene kan ta inn flere lærlinger
- Involvere fagskolen: Staten kan kjøpe plasser til bedriftene slik at det frigis stillinger til lærlingene